

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע

בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 255

פנחס תשע"ב

וטוב...

בסיום ההפטרה, חכיתי להרגיש דפיקה קלה על הגב של הגבאי: נו... ר' שלום, אולי אתה מכבד אותנו בתפלת מוסף? אבל חלפו להן שתי דקות, ובחלל בית הכנסת נשמע דוקא קולו של... הגבאי המסתלסל ב"וכל מי שעוסקים בצרכי צבור באמונה..."!

לוקח לעצמו "מפטיר", מכבד את עצמו ב"מוסף", ובודאי עוד חושב הוא, שסלסול זה המסתלסל מגרונו כעת, המברך את עסקני וגבאי הצבור העוסקים באמונה, מכון לגבאי כמוהו... בושה וחרפה...

מיד תפסתי עצמי. מה אני מתעסק בשטויות?! עזרתי בעד מחשבותי, וחזרתי לשקע בתפלה.

תפילת הלחש עברה, וחזרת הש"ץ החלה. מגיעים כבר לקדושה, וכמעט הספקתי לשכוח מכל הענין.

אולם כאשר סיים את הקדושה ולאחר מכן את ברכת "אתה קדוש" שכח הגבאי המתפלל שהשבת הנה שבת ראש חדש, והמשיך בטעות "תכנת שבת" כמו מוסף של שבת רגילה --

ודוקא אני (משום מה...), הייתי הראשון שקלטתי את הטעות... תכף ומיד הרמתי את קולי, אמנם בעדינות - אבל בטון תקיף וחזק: "א-ת-ה-י-צ-ר-ת-!"

--- האי, האי, האי... מה חשבתי באותו רגע? לנקם? מה פתאום! חלילה! - אני נקמן? ... לחנך אותו? גם זה לא! להשיב לו כגמולו? חס ושלום... פשוט רציתי לתקן את הטעות... אבל כן, כן --- מיד הרגשתי טיפ טפה יותר טוב... משהו ירד לי מן הלב... לא כך? בודאי! ומדוע? כי האמת לאמתה היא, שכן נקמתי בו, וכן חנכתי אותו, וכן שלמתי לו כגמולו... את כל זה הלב מרגיש טוב טוב, אלא מכיון שהאדם מתביש לחשוב על זה בגלוי - הוא מתרץ לעצמו תרוצים!

בענין זה הוסיף הרב פרידמן בשם רבי מרדכי דרוק זצ"ל: רש"י מפרש על הפסוק "וירא פנחס... ויקח רמח בידו" (כה, ז) - "ראה מעשה ונזכר הלכה שהבועל ארמית קנאים פוגעים בו".

הנה כי כן, יש כאלו שקודם כל לוקחים את החרב, ואחר כך מחפשים אחר מעשה כלשהו, שיאפשר לעשות באותה חרב שמוש... אולם אצל פינחס לא היה כך - קדם כל היה המעשה, אחר כך הוא נזכר בהלכה, ורק לבסוף לקח את החרב בידו...

כשאדם מחזיק בידו 'חרב' ומחפש להתנקם במי שהציק לו, עד מהרה הוא מוצא איזו טעות או פגם בזולתו, כדוגמת "אתה יצרת", שבו אפשר לנועץ את

"פנחס בן אלעזר... השיב את חמתו" (כה, יא)

מפני מה מופיע מעשה הקנאות שעשה פינחס בפרשת בלק, ואלו השכר שקבל על כך - בפרשת פינחס?

האדמו"ר מצאנז הסביר שפינחס עשה מעשה קנאות, ומעשה כזה יכול לנבוע או מקנאות לשם שמים שהיא חיובית, או מקנאות לענינים אחרים שאינה אלא שלילית.

ומאחר שיש צרך בבדיקה אחר בדיקה על מנת לחשוף את המניעים האמתיים ואת צפונות הלב, אין השכר מגיע מיד...

פעמים רבות קורה שאדם נוהג באופן מסוים, וכשהוא חוזר ובודק בתוך תוכו, הוא מגלה שבעצם המניעים האמתיים שלו היו שונים לגמרי.

עד היכן הדברים מגיעים נוכל ללמד מן המעשה הבא שסיפר על עצמו רבי שלום שברון זצ"ל, כפי שמובא בספר "זקניך ויאמרו לך". המעשה, אמנם, לא התרחש אתו, אך הוא ספר זאת בגוף ראשון, וכה היו דבריו:

באחד ממסעותי שבתתי במקום פלוני בשבת ראש חודש. בליל שבת דרשתי בבית הכנסת המרכזי ובעוד כמה בתי כנסיות בעיר, ובבוקר הגעתי שוב לבית הכנסת המרכזי, כדי להתפלל שחרית.

באופן טבעי לחלוטין, הבנתי שהעליה הראשונה של "כהן" שייכת לי... וכי מה פרוש? בכל מקום אני מתכבד ב"כהן". מרב הרגל, כמעט שלא הטיתי אוזן לשמוע למי קוראים, וכמעט והכנתי את עצמי לפסוע... אולם בכל זאת שמעתי בברור, וקלטתי שהפעם לא קוראים לי, רק לכהן אחר.

מה קרה לגבאי? חשבתי. אולי הוא לא יודע שאני כהן? ... התרוץ היה נראה לי דחוק מאד, שכן עליתי לדוכן בשחרית, ובודאי הבחין בי.

ניחא, אמרתי לבסוף, כנראה שחפץ הגבאי לתת לי דוקא "מפטיר". ולא חלפה דקה עד שבתוך תוכי כבר הייתי בטוח שאני עולה ל"מפטיר".

כשאחזו ב"שביעי", הכנתי את עצמי, אבל כשהגיע מפטיר, ראיתי איזה "מפטיר" קניתי... לא פחות ולא יותר, הגבאי כבד את עצמו במפטיר...

לא היה נאה לי להרגיש פגוע, בפרט שמהר מאד מצאתי את התרוץ הנכון, ואז נשמתי לרוחה. כנראה, אמרתי לעצמי, שהגבאי יודע שאני חזן בימים נוראים, ועל כן בשבת זו, שהיא שבת ראש חודש, ויש בה מוסף מיוחד, מן הסתם הוא חפץ שאעבור לפני התבה לתפלת מוסף. נו... אם אכן כך, אמרתי לעצמי, זהו בודאי פצוי הגון

החרב בקלות יתרה... אך פינחס היה נקי מכל חשבון אישי כדוגמת זה, ורק כבוד שמים בער בתוכו והניע אותו לכך.

רבי יואליש מסאטמר מבאר את חלוקת המעשה של פינחס והשכר שקבל לשתי פרשות נפרדות באפן נוסף, באומרו כי טבעו של עולם, ובפרט הילדים שבו, שאת תחלת הפרשה יודעים היטב, ואת סופה – פחות. רצה הקב"ה שאפלו ילד קטן ידע, שאדם שעושה מעשה קנאות לשם שמים מקבל על כך שכר, ולכן דחה את שכרו של פינחס לתחלת הפרשה הבאה...

"בקנאו את קנאתי בתוכם" (כה, יא)

מה ענינה של תבת "בתוכם" כאן?

באר ה"חתם סופר": הגמרא (ביצה כה ע"ב) אומרת: "ישראל עזים שבאמות". לעם ישראל יש עזות שבקדושה. פינחס ראה את זמרי נוהג בעזות מצח גדולה - מגיע עם המדינית לעיני משה רבנו ולעיני כל עדת בני ישראל, אל פתח אהל מועד, ומתריס באזני משה רבנו: "משה, זו אסורה או מותרת, אם תאמר אסורה - בת יתרו מי התירה לך".

אמר פינחס קל וחמר: 'אם עד כדי כך היא עזות הרשעים לחטא - לא תהא לי עזות לקנא קנאת ה'?!' ונרמז הדבר בתבת "בתוכם" - פינחס ראה את הקנאה [העזות] אשר בתוך החוטאים, ולקח את העזות הזאת לקנאת ה'.

רבי מאיר שפירא מלבלין היה מבאר על פי אותו יסוד, את דברי רש"י בפרשת וישלח לגבי יעקב אבינו: "עם לבן גרתי ותר"י מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים". יעקב בא בטענות אל עצמו: אמנם תר"י מצוות שמרתי, אך עדין "לא למדתי ממעשיו הרעים" - לא הגעתי לדרגה של עשית המצוות באותה התלהבות שבה לבן עושה עברות...

"פינחס בן אלעזר" (כה, יא)

כתוב בילקו"ש פרשת פינחס רמז תשעא: אמר רבי שמעון בן לקיש: פינחס הוא אליהו.

בברכת המזון מבקשים אנו: "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו", ומיד אחרי כן מוסיפים לבקש: "הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב".

מדוע הבקשה על הברכה בבית נאמרת לפני הבקשה לביאת אליהו הנביא לבשרנו על הגאולה השלמה? אלא, שישנם אנשים המצפים למשיח רק כדי שיפתור את כל בעיותיהם הכלכליות, שימחק את המינוס בבנק וישפיע שפע של חיי רווחה חמריים...

זו איננה צפיה אמתית ונכונה למשיח! לכן, קדם מבקשים ש"הרחמן ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה" - שזוכה לשפע גשמי, ועם כל זאת מבקשים שגם אז "הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב ויבשר לנו בשורות טובות ישועות ונחמות".

"ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני" (כה, יד)

וברש"י: כשם שיחס את הצדיק לשבח יחס את הרשע לגנאי.

התורה מספרת על זמרי, שכן סלוא הצדיק הוא, ושנשיא בית אב לשמעוני הוא.

ויש להבין: מדוע אומר על כך רש"י "יחס את הרשע לגנאי", והלוא לכאורה שבח יש כאן, ולא גנאי?

אלא - אומר הר"ם - משום שזמרי היה רשע, דוקא יחוסו הטוב - גנאי הוא לו! כפי שגנאי גדול הוא לגנב, שלא די בכך שהוא גנב, אלא שהוא עוד בנו של רב גדול ומופלג במדות טובות...

"מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה" (כח, כג)

בספר **"ילקוט הגרשני"** (אותיות ח"ג, ד"ה תמידים כסדרם) הובא בשם **הרב בצלאל הכהן**, מו"צ דק"ק וילנא, על הנוסח הנאמר בתפלת מוסף של שלש רגלים: "יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותנו **תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם**".

מה ההבדל בין "כסדרם" ל"כהלכתם"? מדוע דוקא התמידים יקרבו "כסדרם" ואלו המוספים "כהלכתם"? ובאר זאת על פי מה שמצינו בגמרא (והובא ברש"י), שהגם שבפסוק נכתב קרבן העולה לפני קרבן החטאת, מכל מקום לעולם החטאת קודמת לעולה, הלכה למשה מסיני.

וטעם הדבר מבאר שם בגמרא, משום שכשאדם חטא למלך, קדם כל עליו להביא פרקליט, עורך דין, שיסדר לו כפרה על חטאו. רק אחרי כן נתן להביא למלך דורון - מתנה. החטאת דומה לפרקליט והעולה דומה לדורון, וכיון שפרקליט קודם לדורון, חטאת לעולם קודמת לעולה.

אם כן, את קרבנות התמיד נעשה בבית המקדש **כסדרם** - כפי שסדרם הכתוב, אבל את המוספים נעשה **כהלכתם**, שהרי בקרבנות המוספים יש גם עולה וגם חטאת, ואותם איננו עושים "כסדרם" - כסדר כתיבתם בפסוק, אלא "כהלכתם" - על פי ההלכה למשה מסיני, שהחטאת קודמת לעולה.

